

Ο πάγκος τῶν νέων βιβλίων

Τό φθινόπωρο είναι πλέον ἐδῶ μέ τίς βροχές, τίς καλοκαιρίες του καί τίς συνεχείς ἐναλλαγές τοῦ καιροῦ. Ἕνα φθινόπωρο γλυκό κλιματικά ἀλλά πολύ δύσκολο ἀπό ἄλλης ἀπόψεως, ἀφοῦ ἡ διεθνής οικονομική κρίση σκιάζει τήν διάθεση ὄλων. Ἡ Σελίδα μας αἰς προτείνει τό δοκιμασμένο της φάρμακο τῆς φυγῆς, ἔστω γιά λίγο, πρός τίς σελίδες ἑνός βιβλίου.

—**Ἐμμανουήλ Ροῖδης, Ἀθησαύριστα κείμενα ἀπό τήν ἐφημερίδα «Ραμπταγᾶς», 1882-1885** (ἐκδ. Μορφωτικό Ἴδρυμα Ἐθνικῆς Τραπέζης, Ἀθήνα 2005, σελ. 376, εὐρώ 20,10). Κακῶς δέν εἶχαμε προσέξει τό βιβλίό αὐτό ὅταν πρωτοκυκλοφόρησε, ἴσως διότι οἱ πολιτιστικοί φορεῖς ὅπως αὐτός τοῦ Μορφωτικοῦ Ἰδρυμάτος δέν προβαίνουν σέ εὐρεία διαφήμιση καί προβολή τοῦ ἔργου τους. Ἀλλά ἡ ἀθόρυβη ἐργασία εἶναι συχνά

πολύ σημαντική. Μέ ἐπιμέλεια τοῦ Καθηγητοῦ κ. Παν. Μουλλά καί εὐρύ πρόλογό του τῆς τάξεως τῶν 50 σελίδων ἐκδίδεται μιά σειρά χρονογραφημάτων τοῦ Ροῖδης, πού ἐμπειριέχουν ὅλα τά χαρακτηριστικά τῆς γραφῆς του.

Ὁ χιμῶδης λόγος του εἶναι πανταχοῦ παρών καί συγκλονιστικός ὅπως πάντοτε. Ὁ Ροῖδης εἶναι μαζί μέ τόν Παπαδιαμάντη οἱ σημαντικώτεροι ἐκφραστές τῆς πεζογραφίας τῆς καθαρειούσης, μέ τόσο ρέοντα τρόπο ὥστε ὁ σημερινός ἀναγνώστης, ἐθισμένος στό ἀμουσο ἴδιωμα τῆς καθομιλουμένης καί κυρίως τῆς γραφομένης δημοτικῆς, παρασύρεται καί σέ λίγο λησμονεῖ πόσο βάνασα ἔχει κακοποιηθῆ ἡ γλῶσσα τά τελευταῖα χρόνια. Πέρα ἀπό αὐτό, ὅμως, τό βιβλίό, ὅπως τονίζει ὁ ἐπιμελητής τῆς ἐκδόσεως κ. Μουλλάς, ἀνακινεῖ τό μεγάλο θέμα τοῦ ἐάν ὁ Ροῖδης ἦταν ὀλιγογράφος ἢ ὄχι. Ἡ νέα συλλογή κειμένων του ἀπό τόν θρυλικό «Ραμπταγᾶ» δείχνει ὅτι ἡ ἔρευνα σέ ἐφημερίδες καί περιοδικά τῆς ἐποχῆς καί ἡ ἀνα-

ζήτηση κειμένων του ἴσως καί μόνον μέ ἐσωτερικά κριτήρια ἀν πρόκειται γιά ἀνώνυμα ἢ ὑπό ψευδώνυμο κείμενα εἶναι δυνατόν νά ἀποκαλύψῃ καί ἄλλο ἀθησαύριστο ὕλικό πού θά προστεθῆ στό προσγραφόμενο στόν Ροῖδη ἔργο. Ἡ μικρά νομβέλλα «Ὁ σύζυγος τό μανθάνει τελευταῖος», πού ἐδημοσιεύθη στόν Ραμπταγᾶ τό 1884 εἶναι ἕνα μικρό ἀριστούργημα εἰρωνείας καί σαρκασμοῦ τοῦ θέματος τῆς συζυγικῆς ἀπιστίας, πού παραμένει πάντοτε ἐπίκαιρο. Τά συντομώτερα κείμενα ἀκολουθοῦν τό αὐτό σχῆμα τῆς Ροῖδειου εἰρωνείας ἀλλά ἄπτονται τῆς τότε ἐπικαιρότητας, π.χ. «Ὁ χορός τῶν ἀνακτόρων», «Ἐν τῷ Ἰλίου μελάθρῳ», «Ὁ χορός τοῦ Παρνασσοῦ», «Ποῖον θά ἐκλέξῃ ὁ λαός» (1883), καί ἄλλα ἀνάλογα. Ἡ ἔλλειψις ἐπικαιρότητας σήμερα πλέον δέν στερεῖ ἀπό τά κείμενα τίποτε ἀπό τήν γοητεία τους. Ἕνα βιβλίό πού συνιστοῦμε ὀλοφύχως καί ἐνθέρμως στούς ἀναγνώστες μας, πού ἀγαποῦν τόν Ροῖδη.

—**Κώστας Γ. Καρυωτάκης, Σατιρικά** (ἐκδ. Ἀετός, σελ. 91, εὐρώ 10). Τό βιβλίό κυκλοφορεῖ μέ εἰσαγωγή, σχόλια καί ἐπίμετρο τοῦ κ. Σαράντου Ι. Καργάκου, πού δέν χρειάζεται συστάσεις. Πρόκειται γιά ἐκδοση ἀφιερωμένη στά 80 χρόνια ἀπό τόν θάνατο τοῦ Καρυωτάκη μέ ἐπιλογή τῶν σατιρικῶν ποιημάτων του. Ἡ πρόκριση τῶν σατιρικῶν ποιημάτων ἑνός θεωρουμένου ὡς κατ' ἐξοχήν τραγικοῦ ποιητοῦ προσφέρει διαφορετική θεώρηση τοῦ Καρυωτάκη. Τά σατιρικά ποιήματα δίδουν τήν αὐτοσαρκαστική διάσταση τοῦ ἀνθρώπου Καρυωτάκη, αὐτήν πού ἴσως τοῦ ἐπέτρεψε νά ἐπιβίωσῃ ὄσα χρόνια τό κατώρθωσε, ὑπό συνθήκες σκληρῆς καί ὑποκειμενικά γι' αὐτόν χαλεπῆς. Δέν εἶναι εὐκόλο νά ἐκτιμῆσῃ κανεῖς τήν εἰρωνεία καί τήν πικρία πού κρύβεται στούς στίχους τοῦ ποιήματος πού ἐπιγράφεται «Δημόσιοι ὑπάλληλοι» καί

ἔχουν ὡς ἐξῆς: «Οἱ ὑπάλληλοι ὄλοι λειώνουν καί τελειώνουν/ σάν στήλες δύο δύο μέσ τά γραφεῖα/ (Ἡλεκτρολόγοι θᾶναι ἢ Πολιτεία/κι ὁ θάνατος πού τοῦς ἀνανεώνουν)./ Κάθονται στίς καρέκλες, μουτζουρώνουν/ ἀθῶα λευκά χαρτιά, χωρίς αἰτία./ «Σὴν τῆ παρούση ἀλληλογραφία/ ἔχομεν τήν τιμήν» διαβεβαιώνουν./ Καί μοναχά ἡ τιμή τοῦς ἀπομένει/ ὅταν ἀνηφορίζουνε τοῦς δρόμους,/ τό βράδυ στίς ὄχτῳ, σάν κουρντιομένοι/ Παίρνουν κάστανα, σκέπτονται τοῦς νόμους,/ σκέπτονται τό συνάλλαγμα, τοῦς ὄμιονε/ σηκώνοντας οἱ ὑπάλληλοι οἱ καημένοι.» Δέν ὑπάρχουν σήμερα τέτοιοι ὑπάλληλοι, δέν ὑπάρχουν τέτοιες συνθήκες μισθοδοσίας τῆς πείνας στό Δημόσιο, ἀλλά καί τόση θλίψη, τόση ἀφοσίωση στά καθήκοντά τους. Ἀξίζει νά περιηγηθῇ κανεῖς τήν νέα αὐτήν ἐκδοση καί νά θυμηθῇ ἄλλες ἐποχές καί ἄλλον τρόπο ζωῆς. Σήμερα, παρά τό γεγονός ὅτι ἔχομε περισσότερους λόγους γιά αὐτοκτονίες ἴσως ὁ Καρυωτάκης νά μὴν αὐτοκτονεῖσε...

—**Μνήμη Κωνσταντίνου Τσάτσου, 20 χρόνια ἀπό τήν ἐκδημία του. Κείμενα ὀμιλιῶν σέ δώδεκα πόλεις τῆς Ἑλλάδος** (ἐκδ. Ἐταιρεία Φίλων Κωνσταντίνου καί Ἰωάννης Τσάτσου, σελ. 232). Λιτή καί σεμνή ἐκδοση πού ὀφείλεται στήν γνωστή ἐξει-

διασμένη ἐπιμέλεια καί φροντίδα τοῦ Καθηγητοῦ κ. Λίνου Μπενάκη. Στόν τόμο ἔχουν συνεισφέρει οἱ Ἀκαδημαϊκοί κ.κ. Γ. Μητσόπουλος καί Κ. Δεσποτόπουλος, οἱ Καθηγητές Πανεπιστημίου κ.κ. Νίκη Καλ-

τόγια-Τουρναβίτη, Τερέζα Πεντζοπούλου-Βαλαλά, Μ. Α. Καράσης, Ἰα. Καλογεράκος, ὁ πρέσβυς κ. Κων. Βάσσης, ὁ Σύμβουλος τοῦ Ἑλεγκτικοῦ Συνεδρίου κ. Ν. Μηλιώνης καί οἱ κ.κ. Εὐάγγ. Ἀθηναῖος, Σουλεϊμάν Ἀλαγιαλή-Τσαλιχ, Χρήστος Ἀναγνωστός, Κωνστ. Ἀσημακόπουλος, Ἡλίας Κεφάλας, Κων. Κίτσος, Μάνος

Κόνσολας, Διον. Μαγκλιβέρας, Εὐάγγ. Μόσχος, Κων. Πάνος, Κώστας Τσιφρόπουλος, Κων. Χατζηγιάννης, Χ. Χατηρευθίμου, Σῶτος Χρυσάφοπουλος καί βεβαίως ὁ Καθηγητής κ. Λίνος Μπενάκης, στόν ὁποῖο ὀφείλεται τό λίαν ἐπίπονο ἔργο τῆς συντάξεως ἐργογραφίας τοῦ Κωνσταντίνου Τσάτσου. Στίς μελέτες-ὀμιλίες τοῦ τόμου τονίζονται καί πλευρές λησμονημένες τοῦ Κ. Τσάτσου, ὅπως εἶναι ἡ συμβολή του στήν Νομική Ἐπιστήμη. Κατά τά λοιπά καλύπτονται πολλές πλευρές τοῦ ἔργου καί τῆς προσφορᾶς του στήν διανόηση καί τήν παιδεία, τήν φιλοσοφία καί τήν ποίηση, ἀλλά καί τήν πολιτική στήν ὁποία ἐνωρίς ἀνεμίχθη καί ἡ ὁποία τελικῶς τόν ἀπερρόφησε βλάπτοντας τίς ἄλλες πλευρές τῆς προσωπικότητός του.

—**Ζάκ Λακαριέρ, Γνωριμία μέ τήν Ἑλλάδα** (μτφρ. Κίρκη Κεφαλά, ἐκδ.

Κατζηνικολῆ, σελ. 72, εὐρώ 9). Ἕνα μικρό βιβλίό σέ μέγεθος βιβλίου τέλης, ἀλλά μέ ὀλη τήν τυπογραφική ἐπιμέλεια τῶν ἐκδόσεων Κατζηνικολῆ. Ἕνα ἀπό τά τελευταῖα κείμενα τοῦ μεγάλου Γάλλου Ἑλληνοστοῦ πού ἐρωτεύθηκε τήν Ἑλλάδα καί τήν ἑλληνική γλῶσσα σέ ἐφηβική ἡλικία καί παρέμεινε πιστός σέ αὐτόν τόν ἔρωτα μέχρι τήν τελευταία του πνοή. Τό κείμενο τοῦ βιβλίου περιλαμβάνει μιά ὀμιλία, συμμετοχή σέ φιλολογική συνάντηση τοῦ 2004, ἡ ὁποία δέν δημοσιεύθηκε ζώντος τοῦ συγγραφέως ἀλλά παρεχωρήθη καί ἀπομαγνητοφωνήθηκε ἀπό τήν κ. Σουλβί Λακαριέρ γιά δημοσίευση. Ἡ ὀμιλία αὐτή συνοψίζει μέ λαμπρό τρόπο τό πιστεύω τοῦ Λακαριέρ γιά τήν Ἑλλάδα καί κωδικοποιεῖ τίς ἰδέες καί τίς σκέψεις του γιά τήν πνευματική δημιουργία τῶν ἀρχαίων προγόνων μας, χωρίς νά ἀγνοῖ τήν προσφορᾶ τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων.

